

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาถือได้ว่าเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาประเทศ ให้เป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนเพื่อรองรับและตอบสนองความต้องการ การเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (คำดี จันทเกษ. 2546 : 2) ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และเศรษฐกิจของทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย จึงจำเป็นจะต้องปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของชาติ ซึ่งถือว่าเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2544 : ความนำ) กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมวิชาการได้ติดตามผล และดำเนินการวิจัย เพื่อพัฒนาหลักสูตรตลอดมาผลการศึกษาพบว่าหลักสูตรการประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนานกว่า 10 ปี มีข้อจำกัดอยู่หลายประการ เช่น การกำหนดหลักสูตรจากส่วนกลาง ไม่สามารถสะท้อนสภาพความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษาและท้องถิ่นการจัดหลักสูตรและการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ยังไม่คึกคัก ไม่สามารถผลักดันให้ประเทศไทยเป็นผู้นำทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีในภูมิภาค จึงจำเป็นต้องปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้คนไทยมีทักษะกระบวนการและเจตคติที่ดีทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความคิดสร้างสรรค์ การนำหลักสูตรไปใช้ยังไม่สามารถสร้างพื้นฐานในการคิด สร้างวิธีการเรียนรู้ให้คนไทยมี ทักษะในการจัดการ และทักษะในการดำเนินชีวิต สามารถเผชิญปัญหาสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ยังไม่สามารถที่จะทำให้ผู้เรียนใช้ภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร และการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลายในยุคสารสนเทศได้ (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 1) ด้วยเหตุดังกล่าวกรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดให้ใช้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 แทน หลักสูตรการประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ตั้งแต่วันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 โดยใช้ในโรงเรียนนาร่อง และโรงเรียนเครือข่ายก่อน และให้ใช้หลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ครอบคลุมโรงเรียนในปีการศึกษา 2546

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นการปฏิรูประบบการจัดการ หลักสูตรการศึกษาของไทย เพราะรูปแบบของการจัดทำหลักสูตรมีการเปลี่ยนแปลง ที่เด่นชัด ในสองระดับคือหลักสูตรแกนกลางของประเทศ ซึ่งมีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาคุณธรรม ของ ผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีขีดความสามารถในการแข่งขัน สามารถ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทย และความเป็นสากล ซึ่งหลักสูตร แกนกลางนี้ ก็จะเป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวกับ สภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็น สมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (วิภา จันทรวัดน์. 2546 : บทนำ อ้างอิงจาก กรมวิชาการ. 2544 :1) เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 มีผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษา โดย มุ่งไปที่ผลที่ต้องการให้เกิดขึ้น คือคุณภาพของผู้เรียน และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 27 หมวด 4 ได้กำหนดแนวทางการกำหนดหลักสูตรไว้ชัดเจน ให้ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลาง และให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำสาระของหลักสูตรที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม และประเทศชาติ กระทรวง ศึกษาธิการจึงได้กำหนด ให้การดำเนินการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการกระจาย อำนาจให้สถานศึกษา ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้สถานศึกษาต้องจัดทำสาระของ หลักสูตร และต้องบริหารจัดการหลักสูตรในสถานศึกษาด้วยตนเอง มีอำนาจในการตัดสินใจ ดำเนินการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ทุก ๆ ด้าน (กรมวิชาการ. 2545 : 2) ให้เป็นไปตาม มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนด และตอบสนอง ความต้องการ ของชุมชนตลอดจน เพื่อสนองความถนัด ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียน ให้เกิดการพัฒนาเต็มศักยภาพ เพื่อให้การจัดทำหลักสูตร และการใช้หลักสูตรเกิดผลอย่างแท้จริง หลักสูตรสถานศึกษา จึงประกอบด้วย การเรียนรู้ทั้งหมด และประสบการณ์อื่น ๆ ที่สถานศึกษาแต่ละแห่งวางแผน เพื่อพัฒนาผู้เรียน (วิภา จันทรวัดน์. 2546 : 2 อ้างอิงจาก ถวัลย์ มาศจรัส. 2545 : 2-3) เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่สำคัญของหลักสูตรสถานศึกษาสองประการ คือ พัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้

อย่างมีความสุขเพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญ ๆ มีกระบวนการคิด อย่างมีเหตุผล มีโอกาสใช้ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีสื่อสาร ส่งเสริมจิตใจผู้เรียนให้ อยากรู้ อยากเห็น สร้างความมั่นใจและให้กำลังใจในการเรียนรู้เป็นบุคคลที่สามารถเรียนรู้ได้ ตลอดเวลา อีกประการหนึ่งคือมี การพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรมสังคม และวัฒนธรรม โดยเฉพาะพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจและศรัทธาในความเชื่อของตน ความเชื่อและวัฒนธรรม ที่แตกต่างกัน มีอิทธิพลต่อตัวบุคคลและสังคม ต้องพัฒนาหลักคุณธรรมและความอิสระของ ผู้เรียน มีความพร้อมในการเป็นผู้บริโภคที่ตัดสินใจแบบมีข้อมูล และเป็นอิสระเข้าใจในความ รับผิดชอบที่มีต่อสังคมโดยรวม สามารถพัฒนาสังคมให้เป็นธรรม มีความเสมอภาค มีความ ตระหนัก เข้าใจ และยอมรับสภาพแวดล้อมที่ตนดำรงอยู่ ยึดมั่นในข้อตกลงร่วมกันต่อการ พัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งในระดับส่วนตน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลก (กรมวิชาการ. 2545 : 5)

ในการจัดทำหลักสูตรต้องให้อิสระแก่ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทาง การศึกษาได้อิสระทางความคิด ในการมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้ สอดคล้องกับความเป็นจริงของชีวิตแต่ละท้องถิ่น ดังนั้นการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจะ ประสบความสำเร็จ หรือความล้มเหลวขึ้นขึ้นอยู่กับครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากร ทางการศึกษาซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติโดยตรง และเป็นกำลังหลัก ที่จะนำหลักสูตรดังกล่าวไปใช้ให้มี ประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอน ซึ่งถ้าหากกลุ่มบุคคลนี้ขาด ความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรอย่างถ่องแท้ แล้วหลักสูตรสถานศึกษาก็จะไม่บรรลุ วัตถุประสงค์

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาถือว่าเป็นเรื่องใหม่สำหรับโรงเรียนส่วนมาก แม้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะเริ่มใช้ในโรงเรียนนาร่องและเครือข่ายมาแล้วตั้งแต่ ปีการศึกษา 2545 โดยใช้โรงเรียนนาร่อง 162 โรงเรียน และโรงเรียนเครือข่ายในระดับประถม และมัธยมอีกประมาณ 1,000 โรงเรียน (สุวิทย์ คุณกิตติ. 2544 : 5) แล้วก็ตามแต่หลักสูตร สถานศึกษาจะต้องเชื่อมโยงกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งเป็นกรอบ สำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับสถานศึกษาทั่วประเทศ (กรมวิชาการ : 2545) จึงจำเป็นที่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจะต้องศึกษาปฏิบัติตามกระบวนการจัดทำหลักสูตรอย่างแท้จริง เพื่อความสมบูรณ์และคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา โดยเฉพาะเวลานี้หลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จะใช้ครอบคลุม ทุกโรงเรียนทั่วประเทศในปีการศึกษา 2546

ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ขยายปีละ 1 ชั้น จนครบทุกชั้นในปีการศึกษา 2548

สำหรับแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมวิชาการ (2545 : 29) กำหนดกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไว้ 8 ประการดังนี้ 1. กำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 2. จัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา 3. จัดทำสาระของหลักสูตร 4. ออกแบบการเรียนรู้ 5. ออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 6. กำหนดรูปแบบ วิธีการและเกณฑ์การตัดสิน การวัดและประเมินผลและเอกสารหลักฐาน การศึกษา 7. พัฒนาระบบการส่งเสริมสนับสนุน และ 8. เรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษา

กล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา ก็คือ สาระหลักสูตร สถานศึกษาจะต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม และ ประเทศ เพื่อแก้ปัญหาในชุมชน สังคม ในทุกๆ ด้านดังกล่าว

เมื่อสถานศึกษานำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 เป็นต้นมา กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการนิเทศติดตามผลการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนนาร่อง โรงเรียนเครือข่ายและโรงเรียนทั่วไป มาโดยตลอด ทั้งในด้านการบริหารจัดการหลักสูตรคุณภาพของผู้เรียน และปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งผู้บริหารการศึกษา คณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาจากภาครัฐและเอกชน นักการเมืองท้องถิ่น พระสงฆ์ ครู ผู้ปกครองและนักเรียน นอกจากนั้นยังได้มีการประชุมเสวนาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานทุกภูมิภาคในรูปแบบต่างได้พบประเด็นปัญหาที่สำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการปรับปรุง แก้ไขโดยด่วนหลายประการ ดังนี้

1. ด้านการจัดสาระการเรียนรู้พื้นฐาน พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่กำหนดสาระ การเรียนรู้พื้นฐาน ในแต่ละกลุ่มสาระแน่นมากเกินไป เนื่องจากสถานศึกษายึดเอกสารสาระ การเรียนรู้แกนกลางเป็นหลักในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ไม่ได้มีการนำไปเลือกปรับ ใช้ให้ เหมาะสมกับสภาพ และบริบทแต่ละสถานศึกษา

2. ด้านการจัดโครงสร้างเวลาเรียน สำหรับสาระการเรียนรู้พื้นฐาน สาระ การเรียนรู้เพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า สถานศึกษาส่วนหนึ่งกำหนดโครงสร้าง หลักสูตรสถานศึกษา ยังไม่สอดคล้องกับหลักการ แนวทางการจัดการศึกษา ในแต่ละช่วงชั้น

3. ด้านมาตรฐานการเรียนรู้ พบว่ามาตรฐานการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้น บางมาตรฐาน ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ มีความซ้ำซ้อน ภาษาไม่ชัดเจนบางมาตรฐาน กำหนดรายละเอียดมากเกินไป และ

4. ด้านการกำหนดรหัสวิชา พบว่า สถานศึกษาแต่ละแห่ง ได้มีการกำหนดระบบ รหัสวิชาสำหรับรายวิชาพื้นฐาน และเพิ่มเติมตามหลักสูตรสถานศึกษาหลากหลาย มีทั้งที่ เหมือนกัน และแตกต่างกัน

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 ประถมศึกษาที่สอนระดับช่วงชั้นที่ 1, 2 ยังมีปัญหาในการจัดทำหลักสูตรตามกระบวนการดำเนินการ ดังนั้นผู้บริหาร ครูวิชาการ น่าจะเป็นผู้ให้ข้อมูล เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรตามกระบวนการดังกล่าวมากที่สุด นอกจากนั้นผู้วิจัย ยังสนใจที่จะเปรียบเทียบการดำเนินงาน และปัญหาการจัดทำหลักสูตรโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก เพราะโรงเรียน 3 ขนาดนี้มีปัจจัยในการดำเนินงาน และบริบทที่ แตกต่างกัน การศึกษาในประเด็นดังกล่าวจะทำให้ทราบว่า โรงเรียนเหล่านี้ได้มีการดำเนินการ จัดทำหลักสูตรอย่างไร มีปัญหาคำเนินการอยู่ในระดับใดมีสภาพการดำเนินการที่แท้จริง อย่างไร

จากความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยใน ฐานะที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา มีความสนใจศึกษาสภาพการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และปัญหาการจัดทำหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา ตามกระบวนการจัดทำหลักสูตรของ กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมวิชาการได้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำ โดยกำหนดให้ประชากร ในการศึกษาเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูวิชาการ โรงเรียน ด้วยเหตุผลว่าผู้บริหารคือผู้นำ ในการดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ครูวิชาการคือผู้มีบทบาทที่สำคัญในการจัดทำ หลักสูตรในสถานศึกษาร่วมกับคณะครู ซึ่งจะช่วยให้ได้รับผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อ ผู้เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย และเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน ที่มี บทบาทในการจัดทำและปรับปรุง แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดทำหลักสูตรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงาน และปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถาน ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1, 2 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1, 2 ของโรงเรียนแต่ละขนาดในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2
3. เพื่อหาข้อเสนอแนะในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานและปัญหาการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1, 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1, 2 ของโรงเรียนแต่ละขนาดในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 มีความแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูวิชาการ ที่มีต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับช่วงชั้นที่ 1, 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 มี 3 ด้าน ดังนี้

- 1.1 การดำเนินงาน จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา กรมวิชาการ มี 8 ประการ (กรมวิชาการ. 2545 : 29)
 - 1.1.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์
 - 1.1.2 การจัด โครงสร้าง หลักสูตรสถานศึกษา
 - 1.1.3 การจัดทำสาระของหลักสูตร
 - 1.1.4 การออกแบบการเรียนรู้
 - 1.1.5 การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 - 1.1.6 การกำหนดรูปแบบ วิธีการและเกณฑ์การตัดสิน การวัดและประเมินผล และเอกสารหลักฐานการศึกษา
 - 1.1.7 การพัฒนาระบบการส่งเสริมสนับสนุน
 - 1.1.8 การเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษา

1.2 ปัญหาในการจัดทำหลักสูตร มี 4 ประการ

- 1.2.1 บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.2.2 ระยะเวลาในการเตรียมการ
- 1.2.3 งบประมาณ
- 1.2.4 การบริหารจัดการ

1.3. ข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี

4 ประการ

- 1.3.1 บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.3.2 ระยะเวลาในการเตรียมการ
- 1.3.3 งบประมาณ
- 1.3.4 การบริหารจัดการ

2. ประชากร

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูวิชาการ ในสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2547 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 312 คน จำแนกตามขนาดโรงเรียน 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก 64 โรงเรียน จำนวน 128 คน ขนาดกลาง 65 โรงเรียน จำนวน 130 คน และ ขนาดใหญ่ 27 โรงเรียน จำนวน 54 คน

3. กลุ่มตัวอย่าง

ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 40) แล้วทำการสุ่มโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้นภูมิ (Strata) ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 222 คน จำแนกตามขนาดโรงเรียน 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก จำนวน 92 คน ขนาดกลาง จำนวน 92 คน และขนาดใหญ่ จำนวน 38 คน

4. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ขนาดของโรงเรียน คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก

ตัวแปรตาม ได้แก่ การดำเนินงานและปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับช่วงชั้นที่ 1,2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. กลุ่มตัวอย่างทุกคน มีประสบการณ์ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. กลุ่มตัวอย่างทุกคน ตอบแบบสอบถาม และให้ข้อเสนอแนะตามความเป็นจริง

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. **สถานศึกษา** หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาเดิม ที่สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1,2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2
2. **ผู้บริหาร** หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา , รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2547
3. **ครูวิชาการ** หมายถึง ครูที่ทำหน้าที่ครูวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1,2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ปีการศึกษา 2547
4. **หลักสูตร** หมายถึง มวลความรู้ และประสบการณ์ทุกอย่างที่สถานศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียนทั้งใน และนอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด
5. **สภาพการดำเนินงาน** หมายถึง สภาพการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยกรมวิชาการได้ให้ข้อเสนอแนะ 8 ประการ คือ
 - 5.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์
 - 5.2 การจัดโครงสร้าง หลักสูตรสถานศึกษา
 - 5.3 การจัดทำสาระของหลักสูตร
 - 5.4 การออกแบบการเรียนรู้
 - 5.5 การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 - 5.6 การกำหนดรูปแบบ วิธีการ และเกณฑ์การตัดสิน การวัดและประเมินผล และเอกสารหลักฐานการศึกษา
 - 5.7 การพัฒนาระบบการส่งเสริมสนับสนุน
 - 5.8 การเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษา
6. **ปัญหาในการจัดทำหลักสูตร** หมายถึง อุปสรรค หรือข้อจำกัดที่ทำให้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย

7. **หลักสูตรสถานศึกษา** หมายถึง แผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนด จัดทำโดยสถานศึกษา เพื่อจัดการศึกษา ที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ ศักยภาพสูงสุดของตน

8. **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน** หมายถึง หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งเป็นกรอบสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับสถานศึกษาทั่วประเทศ

9. **การจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน** หมายถึง การปฏิบัติการตามกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

10. **ครู อาจารย์** หมายถึง ครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2

11. **ขนาดโรงเรียน** หมายถึง การแบ่งขนาดของโรงเรียนประถมศึกษาใช้เกณฑ์การแบ่งขนาดโรงเรียน ตาม มติ ก.ค. ครั้งที่ 7/2538 ดังนี้

ขนาดเล็ก เป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน

ขนาดกลาง เป็นโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121 ถึง 300 คน

ขนาดใหญ่ เป็นโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. สถานศึกษาได้ข้อสารสนเทศว่าด้วยสภาพการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และทราบปัญหาพร้อมผลการเปรียบเทียบในการดำเนินงานการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แต่ละขนาดให้ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรรู้แนวทางแก้ไขที่ถูกต้อง ตามสภาพที่แท้จริงของสถานศึกษา

2. หน่วยงานการศึกษาอื่นสามารถนำผลการศึกษา ค้นคว้า ไปใช้ในการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

3. หน่วยงานต้นสังกัดสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ ในการวางแผน การจัดทำ และส่งเสริมหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัด